

תוכן העניינים

2.....	תקציר
3.....	מבוא
	1. חלק 1 : סקירה ספרותית
4.....	1.1. מהות השיטור ומאפייני עבודתה
7.....	1.2. חברות דמוקרטיות רב-תרבותיות
10.....	1.3. יחסי משטרה ומיעוטים בחברות דמוקרטיות שסועות
	2. חלק 2 : סקירה השוואתית
15.....	2.1. יחסי משטרה ומיעוטים בקנדה
17.....	2.2. יחסי משטרה והמיעוט השחור בארצות הברית
19.....	2.3. יחסי משטרה ומיעוטים באנגליה
21.....	2.4. יחסי משטרה ומיעוטים באוסטרליה
24.....	3. חלק 3 : שיטור בישראל כתברה רב תרבותית
27.....	סיכום
29.....	מקורות

מבוא

"השוטר הוא עובד ציבור (במובן הרחב). ככל עובד ציבור אחר, אף הוא נאמן הציבור. יכולתה של המשטרה למלא את תפקידיה מותנית באמון הציבור ביושר כפיהם, בהגינותם ובסבירותם של השוטרים. בלא יחסי אמון הין המשטרה לבין הקהילייה שהיא משרתת, לא תוכל המשטרה לקיים את משימותיה [...] אך מעבר לכך: לאור תפקידו המיוחד של השוטר וסמכויותיו, לאור חשיפתו לציבור ומגעיו עמו, נדרשת מהשוטר הקפדה מיוחדת על קלה כחמורה, כדי לקיים את אמון הציבור בו".¹ כך נאמר על ידי השופט ברק בתיק שנפתח נגד מפכ"ל המשטרה רפי פלד בגין קבלת שוחד. הנאמנות לציבור מתייחסת, במקרה שלנו, לא לקבלת השוחד אלא לנאמנות הציבורית הנדרשת על מנת לשרת כל אזרח במדינה.

עבודתו של השוטר היא עבודה מהותית ויש בה חשיבות רבה לאופי ההתנהלות הכללית של החברה בכל אוכלוסייה קיימת. במדינה דמוקרטית בעיקר האוכלוסייה מורכבת ממספר מיעוטים שונים אשר מבקשים לשקף את עמדותיהם ואת דעתם השונה, גם כאשר מדובר בפתרון בעיות שונות הקשורות אליהם. המשטרה היא הגוף אליו יכול לגשת כל אדם במדינה כדי לקבל פתרון לחוסר הבטיחות שלו. כאשר בעיות אלו נוגעות לנקיטת צד מסוים בקונפליקט שבין המיעוט הזר בחברה לבין אוכלוסיית הרוב, עבודת השוטר הופכת למורכבת יותר וכדי לבצע אותה בצורה נכונה מבלי לפגוע בזכויות של אף אחד מהגורמים, יש צורך בהנחיות מדויקות ואף רפורמות מהיסוד.

בעבודת מחקר זו ארצה לבחון את יחסי המשטרה עם אוכלוסיית המיעוטים בכל מדינה דמוקרטית אשר מבקשת לכבד את זכויות כלל האזרחים בה. לשוטרים במדינה כזו יש אחריות כפולה וחובות שונות משוטר במדינה שאין בה גיוון תרבותי. השוטר נדרש לבצע את עבודת השיטור באופן אובייקטיבי אולם מצב זה כשלעצמו משקף בעיה משמעותית.

שאלת המחקר שלי היא: **מהם האתגרים איתם נאלצת להתמודד המשטרה במדינה רב-תרבותית וכיצד זה משפיע על היחסים עם המיעוטים? – סקירה השוואתית.**

המענה על שאלת המחקר תהיה באמצעות סקירה עיונית בספרות המחקרית הקיימת בנושא. בחלק הראשון הסקירה תהיה תיאורטית ותתייחס להגדרת המשתנים בעבודה שהם עבודת השיטור וחברה רב-תרבותית. אתייחס בנפרד ליחסי המשטרה והמיעוטים בחברה דמוקרטית. לאחר מכן אבצע סקירה השוואתית של ארבע מדינות הבולטות ביחסים המתוחים שיש בה בין הגוף המשטרתי לשעעים השונים החיים בה. ולבסוף אתייחס גם לישראל ואבחן את היחסים בין המשטרה לשני שעעים מרכזיים בה. הסקירה כולה תעשה תוך הבלטת האתגרים והקשיים העומדים בפני השוטרים, מעבר למצבם המפלה של הקהילות השונות אשר מנסות להיאבק על זכויותיהן בחברה.

קיימת חשיבות רבה לנושא העבודה בשל היוזמות הרבות שנעשו לאחרונה על מנת לשפר את היחסים המתוחים והקונפליקטים בין הצדדים. יחסים אלה בהרבה מקרים מתבטאים בהפגנות אלימות ובקורבנות רבים ומערערים את יציבות החברה כולה. סקירה מסוג זה רלוונטית כדי להעריך את חומרת המצב ולהביא לייעילות עבודת השיטור לטובת הציבור כולו.

¹ צוטט אצל עמיקם הרפז ומרים גולן. (2018). **משפט ושיטור - זכויות אדם וסמכויות משטרה**. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 97.

חלק 1: סקירה ספרותית

1.1. מהות השיטור ומאפייני עבודתה

שיטור הינו פיקוח חברתי אשר הכרחי לכל מבנה חברתי ומטרתו לשמור על הסדר המתנהל בחברה באמצעות מניעה או איתור גילויי סטייה. פעולות השיטור באות לידי ביטוי בפיקוח, מעקב, התחקות אחר התנהגות ומדידת הסטייה מהנורמה, דיווח עליה, איום בענישה ואף הפעלה של אמצעי ענישה. מהות השיטור היה מאז ומתמיד אכיפת החוק כלומר שמירה על החוק, הסדר ואכיפת החוקים הקיימים במדינה.² בחברות אמריקאיות, למשל, השיטור הציבורי מוגדר מלכתחילה כעורך ארגון מזוין בשטחים המוגדרים פוליטית, אשר מבקש לתקן סדר מוגדר פוליטית ולהורות על ציות מוחלט מצד האוכלוסייה לכל כפייה או מעצר.³

מוסד השיטור נוצר כתוצאה מהתפתחות של משפט והתמחות פונקציונאלית בחברה. זהו מוסד שחייב את תמיכת הרשויות האחרות על מנת לבצע את תפקידו ומטרתו במדינה. הפעילות המיוחדת של השיטור נועדה לפתח הסכמה חברתית רחבה ביחס להגנות והצדק הנובעות מאמון הציבור על מנת לנהל חיי שגרה רגועים ובטוחים. המעמד החוקי והמשפטי, אם כן, ניתן לו קודם כל מהלגיטימציה שמעניקה לו החברה כנציג הרשות השלטונית. מעבר לכך, מוסד השיטור משקף את הסמלים והנורמות המקובלות בזמן אירועים ציבוריים כמו מצעדים, לוויית, חתונות וטקסי הנצחה מקומיות, כך שהם מעוררים סולידריות קולקטיבית של טובת הכלל. הציבור לוקח לתשומת ליבו כי הגוף המשטרתי מורכב מתושבי המקום בדיוק כמוהם והם ישקפו למנהיגים בממשל את מצבם החברתי על מנת להביא לשיפור הביטחון באוכלוסייה.⁴

כאמור, תפקיד המשטרה הינו לאכוף את החוק. אולם, מורכבות התפקיד מהווה מסגרת רחבה הרבה יותר והיא מבוססת על שלושה מרכיבים מרכזיים:⁵

א. הפעלת כוח פיסי – הזכות והמונופול לשימוש בכוח הינם מהותיים לתפקידי השיטור. ככלל, עבודת השוטר מלווה בסיכוי גבוה של סכנה ומגע אלים עם הציבור הקשור בפשיעה, בייחוד מאחר וקשה לנבא מתי תתמש הסכנה לאור האי הודאות. השוטר לומד להשתמש במעצר או באיום למעצר כמשאב להפחית איומים.

ב. שימוש פנים-חברתי – עיקר פעילותו של השוטר מתמקדת בתוך החברה. בניגוד למסגרת צבאית, למשל, אשר דומה בתפקיד הכללי של שמירה פיזית על הביטחון, שבה עיקר הפעילות היא מחוץ לחברה, אלא אם כן מדובר במצבי חירום ואז נדרש לאפיין את עבודת הצבא כעבודת שיטור.

לגיטימציה – המשטרה זקוקה ללגיטימציה המוקנית לה על מנת להפעיל כוח בתוך החברה. לגיטימציה זו מפרידה אותה משודדים אלימים או טרוריסטים המפעילים גם הם בדרכם, אלימות בחברה. הקניית הלגיטימציה משקפת את הגדרת הגוף המשטרתי כגוף ציבורי. המשטרה אמנם מייצגת זרוע של המדינה והיא זוכה לסמכויות ולמימון ממנה, אולם היא משרתת את כלל הציבור. כל פרט הציבור רשאי לפנות למשטרה על מנת לנסות

² באדי חסייסי. (2005). שיטור ואזרחות בחברה שסועה: יחסי משטרה-מיעוט בישראל. אוניברסיטת חיפה.

³ Peter K. Manning. (2014). "Role and function of the police". *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*: 4510-4529.

⁴ Ibid: 4517.